



Willet delas upp i två arter, på bilden en kustwillet
fotograferad i New Jersey, USA.

FOTO: MIKAEL ARINDER

Förändringar i fågellistorna

Rapport 17 från Taxonomikommittén

Gärdsmygen får nytt släktesnamn, grå flugsnappare delas upp och stadsduvan gör entré som officiellt namn. Det är tre av nyheterna i TK:s senaste rapport, som huvudsakligen omfattar förändringar efter att världslistan AviList nu kommer med sin andra upplaga. Därmed har även Västpalearktislistan, Familjelistan och Namnlistan över alla världens fågelarter uppdaterats.

TEXT Markus Lagerqvist, Gustav Asplund, Erling Jirle och Martin Stervander.

Sedan 2025 följer BirdLife Sverige den globala enade fågellistan AviList. TK:s medlemmar ingår i en av AviLists regionala rådgivande grupper (RAG), den för Palearktis. Här bereds förslag på förändringar som sedan beslutas av AviLists centrala taxonomiska kommitté. När andra upplagan av AviList nu släppts kan vi med glädje konstatera att flera förslag som initierats av medlemmar i TK accepterats globalt.

Flera av de nya splittarna var sedan tidigare accepterade av svenska TK, men

lumpades i samband med övergången till första versionen av AviList. TK har därefter tilldelat de uppdelade arterna nya svenska namn. Parallellt har TK:s Martin Stervander, med stöd av Gustav Asplund, ansvarat för att ordningen av arter i AviList är konsekvent och vetenskapligt grundad. Nedan följer de förändringar som rör vårt närområde Västpalearktis.

Willet-splitt till slut

Den amerikanska vadaren willet *Tringa semipalmata*, en mycket sällsynt gäst i

Europa, har länge spekulerats bestå av två olika arter. Baserat på skillnader i genetik, morfologi, läten och habitatval delas willet nu till slut upp, i **präriewillet** *Tringa inornata* och **kustwillet** *Tringa semipalmata*. Präriewillet är större och häckar huvudsakligen i inlandets våtmarker och prärieområden, medan kustwillet häckar i kustnära saltängar i östra Nordamerika. Deras parningsläten skiljer sig tydligt åt, och kustwillet reagerar endast i begränsad utsträckning på uppspelning av präriewillet.



Medelhavsflugsnapparen får artstatus. Mallorca.

Båda arterna har påträffats i VP och är potentiella framtida Sverigearter.

Lump av husseglare

Husseglare *Apus nipalensis* lumpas med stubbstjärtseglare *Apus affinis* baserat på en omvärdering av tillgängliga data; arten behåller namnet stubbstjärtseglare *Apus affinis*. Vid granskning av större serier i skinsamlingar har skillnader i dräkt och morfologi visat sig vara variabla och möjligen klinala, och påstådda skillnader i hur djupt stjärten är kluven håller inte. Lätesskillnader som uppges är inte tydligt dokumenterade, och föreslagen sympatri är inte bevisad. Begränsade data från mitokondrie-DNA fann dessutom *nipalensis* vara parafyletisk i förhållande till *affinis*. En heltäckande analys av dräkt, morfologi, lätesrepertoar och genetiska data kan komma att stödja en alternativ taxonomisk behandling.

Sångvireon blir två

Amerikanska tättingen sångvireo *Vireo gilvus* är en mycket sällsynt gäst med endast två fynd i VP, på Azorerna. I linje

FOTO: NIKLAS ARONSSON



Gärdsmygen flyttas till släktet Nannus.

med nordamerikanska NACC delar nu AviList upp arten i två, **östlig sångvireo** *V. gilvus* och **västlig sångvireo** *V. swainsoni*, baserat på skillnader i genetik, morfologi, sång, ruggning, flyttmönster och ekologi. I kontaktzonen är hybridisering begränsad. Fynden på Azorerna har bestämts till östlig sångvireo.

Gärdsmyg i nytt släkte

Genetiska studier visar att gärdsmygen *Troglodytes troglodytes* tillsammans med två nordamerikanska arter inte står närmast övriga arter i *Troglodytes*. Istället utgör de sannolikt systergrupp till *Cistothorus*, med bland annat kärrgärdsmygen *C. palustris*. Antingen bör alltså kärrgärdsmygarna inkluderas i *Troglodytes*, eller så behöver gärdsmygen med släktingar lyftas ut till ett eget släkte, där *Nannus* har prioritet. När Carl von Linné beskrev gärdsmygen placerade han den nämligen i släktet *Motacilla*, medan *Troglodytes* tillkom senare med husgärdsmygen *T. aedon* som typart. Bland annat baserat på åldern hos utvecklingslinjerna föll valet på det senare alternativet, varför gärdsmygens vetenskapliga namn ändras till **Nannus troglodytes**.

Medelhavsflugsnappare får artstatus

De grå flugsnapparna på italienska västkusten, Korsika, Sardinien, Elba och Balearerna urskiljs som en egen art, **medelhavsflugsnappare** *Muscicapa tyrrhenica*, baserat på en utvärdering av genetiska data och läten, och dessutom stött av morfometriska data och dräktkaraktärer. Mitokondrie-DNA och genomiska data visar på en djup klyfta mellan *M.*

tyrrhenica och *M. striata* (grå flugsnappare). En anmärkningsvärd skillnad är att medelhavsflugsnapparens sång innehåller högfrekventa partier som helt saknas hos grå flugsnappare. Medelhavsflugsnapparen har liknande utbredningsområde som den nyligen urskilda arten rosensångare *Curruca subalpina*, vilket tyder på liknande evolutionsprocesser där området utgjort ett istidsrefugium. Det har föreslagits att den västliga populationen av medelhavsflugsnappare på Balearerna (Mallorca, Menorca, Ibiza och två småöar) också skulle utgöra en egen art, baserat på tydliga dräktskillnader och att den är påfallande liten, men i nuläget anses de ingå i samma art som de östliga populationerna på fastlandet, Korsika och Sardinien. Underarterna av grå flugsnappare revideras baserat på Shirihai & Svenssons Västpalearktisbok (2018) så att underarten *inexpectata* synonymiseras med nominatunderarten *striata*, och de två underarterna *sarudnyi* och *mongola* synonymiseras med underarten *neumanni*.

Rödhakar på Kanarieöarna splittas
Kanarierödhake *Erithacus superbus* (polytypisk, inklusive *marionae*) behandlas som en egen art skild från rödhake *Erithacus rubecula*, främst baserat på lätesskillnader, men även dräktsskillnader. Sång och läten hos kanarierödhaken är mycket distinkta jämfört med rödhake, trots visst stöd för reaktion vid uppspelning. Även om underarten *marionae* från Gran Canaria ibland behandlas som en egen art skild från *superbus* på Teneriffa, baserat på lätesskillnader och genetiska data, är omfattningen av de vokala skillnaderna mer förenlig med underartsnivå, trots att mitokondriellt DNA inte påvisar *superbus* och *marionae* som en monofyletisk grupp. Ytterligare forskning, inklusive helgenomdata och en geografiskt heltäckande analys av lätesskillnader inom komplexet, kommer att behövas för att överbrygga dessa inkonsekvenser.

Maghrebstenskvätta återigen art
Maghrebstenskvätta *Oenanthe halophila* urskiljdes som monotypisk art av TK redan 2014, och även i Shirihai & Svenssons Västpalearktisbok (2018) men inkluderades i sorgstenskvätta *Oenanthe lugens* i AviList 2025 på grund av små genetiska

skillnader. Nu erkänns den som valid art igen, baserat på en kombination av dräktkaraktärer, läten, ekologi och genetik. Maghrebstenskvättan har könsdimorfism, det vill säga hannar och honor har olika dräkt, vilket även gäller exempelvis arabstenskvättan *O. lugentoides*, medan könen hos sorgstenskvättan är lika. Dessutom har maghrebstenskvättan honlig dimorfism, där framför allt strupfärgen varierar. Vidare innehåller hannens sång mer mimi-kry, det vill säga härmning av andra arter. Häckning sker i en smal zon på högre höjd än hos sorgstenskvättan, som häckar i låglandsöken.

Blå visseltrast delas upp

Blå visseltrast *Myophonus caeruleus* är en mycket sällsynt gäst i Västpalearktis, med fynd endast från Iran. Nominatformen, som förekommer i Kina, skiljer sig från övriga populationer genom ljusare läten och framför allt en kortare, tunnare och mörk näbb (övriga har gul). Den delas därför upp i två arter, **kinesisk visseltrast** *M. caeruleus* och **gulnäbbad visseltrast** *M. flavirostris*, där den senare är den art som påträffats i Västpalearktis.

Fältsparvarna får nya släkten

Den för svensk räkning kanske mest påtagliga förändringen rör det stora fältsparvsläktet *Emberiza*, som en längre tid utgjort det enda släktet i familjen Emberizidae. Jämfört med släkten i närbesläktade familjer är dock förgreningarna mycket gamla, till och med äldre än vissa familjer. Genetiska studier visar att släktet kan delas upp i fyra skilda klader. AviList har därför valt att dela upp släktet i fyra: **Frin-gillaria** (huvudsakligen afrikanska arter, däribland hussparven *F. sahari*), **Schoenic-lus** (med exempelvis sävsparv *S. schoeniclus*, videsparv *S. rusticus* och gyllensparv *S. aureolus*), **Melophus** (svarthuvad sparv *M. melanocephalus*, nära släktingen stäppsparv *M. bruniceps* samt asiatiska tofssparven *M. lathamii*) och *Emberiza* i begränsad mening (kornsparv *E. calandra*, gulsparv *E. citrinella*, ortolansparv *E. hortulana* med flera).

Stadsduvor är inte tamduvor

Utöver förändringarna förorsakade av AviLists nya upplaga har TK även justerat några fågelnamn på svenska. En sådan



Bengalvävaren är en ny bekantskap på VP-listan, arten häckar numera i Qatar.

FOTO: MARKUS LAGERQVIST

omvärdering rör vad vi officiellt bör kalla den frilevande formen av den domesticerade klippduvan. Klippduva *Columba livia* häckar som vild närmast på Britiska öarna och i södra Europa och sedan österut och söderut. Omkring 13 underarter finns beskrivna. Sedan mycket lång tid finns den domesticerad som tamduva, och särskilt som brevduva. Det tog dock inte lång tid innan den domesticerade formen förvildades och naturaliserades med frihäckande populationer, särskilt i städer. Denna frihäckande form bör därför kallas **stadsduva** för att skilja den från tamduvor i fångenskap och klippduvor som inte manipulerats av människan. Den zoologiska koden erkänner inte former eller varieteter, men det vetenskapliga namn som rekommenderas är *Columba livia* f. *domestica*.

Ny, fylligare VP-lista

I och med nya versionen av AviList uppdateras även de listor som TK erbjuder: Namnlistan över världens fågelarter, Familjelistan och Västpalearktislistan.

FOTO: MIKAEL ARINDER



Flera sparvar flyttas från *Emberiza* till nya släkten. På bilden en sävsparv, numera i släktet *Schoeniclus*.

Den senare har fått ett nytt utseende, med mer fyndinformation och med engelska som grundspråk. Listan har också utökats med nio tillagda arter, varav fyra införda arter som etablerat frilevande populationer (påfågel *Pavo cristatus* i Kroatien, chileflamingo *Phoenicopterus chilensis* i Nederländerna, bengalvävare *Ploceus benghalensis* i Qatar och svartgumpad astrild *Estrilda troglodytes* i Spanien) och fem med nya och omvärderade äldre fynd (mongoltrut *Larus mongolicus* i Iran och Irak, svarthuvad drillfågel *Lalage melanoptera* i Iran, indisk sommargylling *Oriolus kundoo* i Iran, forsrodstjärt *Phoenicurus fuliginosus* i Ryssland och dvärgvävare *Ploceus luteolus* i Algeriet). Fyra arter stryks efter omgranskning: nordlig jättestormfågel *Macronectes halli*, brun ormörn *Circaetus cinereus*, gräshoppsvråk *Butastur rufipennis* och blodstrupsamadin *Amadina fasciata*.

Kariber och nyupptäckta arter

I övriga världen har ytterligare 29 arter tillkommit i AviList, medan tre strukits. Bland de mer noterbara förändringarna märks hopslagning av familjerna sångtangaror, spindalior och puertoricotangaror till en enda familj, Phaenicophilidae. Eftersom dessa unika arter inte är närbesläktade med de ”äkta” tangarorna i Thraupidae har familjen tilldelats ett nytt namn, kariber, syftande på utbredningen i Västindien. Vidare har två anmärkningsvärt praktfulla och nyligen beskrivna arter tillkommit, rostbrynad tinamo *Crypturellus resonans* i Brasilien och karstprakttrast *Ptilorhoa urrissia* på Nya Guinea. På TK:s hemsida birdlife.se/tk finns alla ändringar noterade, liksom TK:s listor. **44**